

ГОМЕЛЬСКИ УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМІТЭТА ЛКСМБ
І ПРАФКОМАУ ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯР ЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА

№ 12 (572)

Субота, 14 красавіка 1984 г.

Газета заснавана ў верасні
1969 года. Выходзіць
раз у тыдзень

Цана 2 кап.

Пленум ЦК КПСС

10 красавіка 1984 года адбыўся чарговы Пленум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Саветаў Саюза.

Пленум разгледзеў і адобрыў прапановы Палітбюро ЦК КПСС па арганізацыйных і іншых пытаннях, звязаных з правядзеннем першай сесіі Вярхоўнага Савета СССР адзінаццатага склікання.

Затым Пленум абмеркаваў пытанне аб Асноўных напрамках рэформы агульнаадукацыйнай і прафесійнальнай школы. З дакладам па

гэтым пытанню выступіў сакратар ЦК КПСС тав. М. В. Зімянін.

З вялікай прамай на Пленуме выступіў Генеральны сакратар ЦК КПСС тав. К. У. Чарненка.

Пленум прыняў пастановы «Аб далейшым палітычным работам Саветаў народных дэпутатаў» і «Аб Асноўных напрамках рэформы агульнаадукацыйнай і прафесійнальнай школы».

Прамова тав. К. У. Чарненкі і пастановы Пленума апублікаваны ў друку.

На гэтым Пленум ЦК КПСС закончыў работу.

СЕСІЯ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА СССР

МАСКВА. (ТАСС). 11 красавіка ў Крамлі адкрылася першая сесія Вярхоўнага Савета СССР адзінаццатага склікання.

Паўнамоцныя прадстаўнікі народа — дэпутаты новавыбранага Вярхоўнага Савета — сабраліся на сесію, узброеныя дакладнымі арыентамі. Яны сфармуляваны ў рашэннях толькі што праішоўшага Пленума ЦК КПСС, у прамове на ім таварыша К. У. Чарненкі.

Работа сесіі Вярхоўнага Савета СССР пачалася з раздзелных пасяджэнняў палат — Савета Нацыянальнасцей і Савета Саюза.

На пасяджэннях палат былі выбраны старшыні Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей і іх намеснікі. Старшынёй Савета Саюза выбран дэпутат Л. М. Талкуноў старшынёй Савета Нацыянальнасцей — дэпутат А. Э. Вос.

Аднагалосна была зацверджана павестка дня сесіі. У яе ўключаны пытанні аб выбранні Мандатных камісій палат, утварэнні пастаянных камісій Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей, аб выбранні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, утварэнні Савета Міністраў СССР, аб зацвярджэнні Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, аб Асноўных напрамках рэформы агульнаадукацыйнай і прафесійнальнай школы, аб утварэнні Камітэта народнага кантролю СССР, выбранні Вярхоўнага суда СССР, аб назначэнні Генеральнага пракурора СССР.

Выбраны Мандатныя камісіі палат.

Пасля перапынку па раздзелных пасяджэннях Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей былі заслушаны даклады старшын Мандатных камісій аб правярцы паўнамоцтваў дэпутатаў.

Па дакладах Мандатных камісій палат Вярхоўнага Савета СССР прынялі пастановы, у якіх прызначылі паўнамоцтваў 750 дэпутатаў Савета Саюза і

749 дэпутатаў Савета Нацыянальнасцей, выбранных 4 сакавіка 1984 года.

У 17 гадзін у Вялікім Крамлёўскім палацы, у зале пасяджэнняў Вярхоўнага Савета СССР адкрылася першае сумеснае пасяджэнне Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей.

Вярхоўны Савет СССР аднагалосна выбраў Генеральнага сакратара ЦК КПСС дэпутата К. У. Чарненку Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

Затым дэпутаты выбралі першым намеснікам Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР кандыдата ў члены Палітбюро ЦК КПСС дэпутата В. В. Кузняцова. Выбраны намеснікі Старшыні, сакратар і члены Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

Затым дэпутаты разгледзелі пытанне аб утварэнні пастаянных камісій палат. Зацверджаны саставы 16 пастаянных камісій Савета Саюза і 16 пастаянных камісій Савета Нацыянальнасцей.

Вярхоўны Савет СССР у пастанове аднагалосна прыняў да ведама заяву Савета Міністраў СССР аб складанні паўнамоцтваў перад новавыбраным Вярхоўным Саветам СССР і адобрыў дзейнасць урада СССР.

Старшынёй Савета Міністраў СССР назначан М. А. Ціханов. Яму даручана прадставіць Вярхоўнаму Савету СССР прапановы аб персанальным саставе урада СССР.

Савету Міністраў СССР даручана прадоўжыць выкананне сваіх абавязкаў аж да утварэння Вярхоўным Саветам СССР новага урада.

Вярхоўны Савет СССР зацвердзіў Указы Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР і прыняў адпаведныя законы.

На гэтым першае сумеснае пасяджэнне Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей закончылася.

12 красавіка першая сесія Вярхоўнага Савета СССР адзінаццатага склікання прадоўжыла работу.

Вярхоўны Савет СССР аднагалосна зацвярджае састаў урада СССР — Савета Міністраў СССР.

Вярхоўны Савет аднадушна прыняў пастанову, якая адбарае асноўныя напрамкі будучай дзейнасці Савета Міністраў СССР у галіне ўнутранай і знешняй палітыкі.

Затым Вярхоўны Савет перайшоў да разгляду пытання аб асноўных напрамках рэформы агульнаадукацыйнай і прафесійнальнай школы. З дакладам выступіў член Палітбюро ЦК КПСС, першы намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР дэпутат Г. А. Алёў.

Вярхоўны Савет СССР аднагалосна прыняў пастанову «Аб Асноўных напрамках рэформы агульнаадукацыйнай і прафесійнальнай школы».

Вярхоўны Савет СССР аднагалосна зацвердзіў вастаў Камітэта народнага кантролю СССР пад старшынствам А. М. Школьнікава.

Вярхоўны Савет СССР аднагалосна выбраў Вярхоўны суд СССР на чале са Старшынёй /У. К. Цераблявым.

Па наступнаму пытанню парадку дня — аб назначэнні Генеральнага пракурора СССР — выступіў кандыдат у члены Палітбюро ЦК КПСС, сакратар ЦК КПСС дэпутат В. М. Панамароў. Уносіцца прапанова, сказаў ён, назначыць Генеральным пракурорам СССР таварыша А. М. Ракунова. Гэта прапанова адобрана партыйнай групай Вярхоўнага Савета СССР і саветамі старэйшых палат.

На сесіі аднагалосна прынята пастанова аб назначэнні Генеральным пракурорам СССР А. М. Ракунова.

Першая сесія Вярхоўнага Савета СССР адзінаццатага склікання на гэтым закончыла сваю работу.

фізічнага факультэта Т. П. Жалонкіна і намеснік сакратара партбюро эканомфака В. І. Врублеўскі.

З інфармацыйнай выступілі намеснікі сакратара парткома І. В. Нямкевіч і Г. Д. Ветлугаў, якія пры падрыхтоўцы да пасяджэння партыйнага камітэта правяралі названыя факультэты.

Па абмеркаванаму пытанню прынята адпаведная пастанова.

ЗАУТРА-ДЗЕНЬ САВЕЦКАЙ НАВУКІ

ШЫРОКАЕ ПРЫЗНАННЕ

Паважаны Іван Фёдаравіч! Дзякую за дасланыя кнігі. Вы займаецеся вельмі важнай справай. Хачелася б прасіць Вас прадоўжыць яе. Я мяркую, што настаўнікі з удзячнасцю сустрэнуць Вашы кнігі, як гэта было і ў мінулым.

Жадаю здароўя і новых творчых поспехаў.
М. А. ПРАКОФ'ЕУ,
міністр асветы СССР.

Ліст з такімі словамі атрымаў днём з Масквы загадчык кафедры педагогікі і псіхалогіі нашага ўніверсітэта доктар педагогічных навук, прафесар, член-карэспандэнт АПН СССР І. Ф. Харламаў. Словы ўдзячнасці міністра асветы СССР сапраўднага члена АПН СССР М. А. Пракоф'ева былі выказаны пасля таго, як ён азнаёміўся з дасланымі ў яго адрас кнігамі «Маральнае выхаванне школьнікаў» і «Этычныя гурткі з вучнямі» для IV і V класаў.

Навукова і метадычныя работы І. Ф. Харламава і суп-

рацоўнікаў узначальваемай ім нафеды выходзяць вялікімі тыражамі і знаходзяць стаючы водгук сярод вучоных і педагогаў. У 1983 годзе саюзнае выдавецтва «Просвіяне» выпусціла амаль 200-тысячным тыражом кнігу прафесара І. Ф. Харламава «Маральнае выхаванне школьнікаў», якая рэкамендавана Міністэрствам асветы СССР у якасці дапаможніка для класных кіраўнікоў. У пачатку бягучага года беларускае выдавецтва «Народная асвета» выпусціла кнігу «Этычныя гурткі з вучнямі. V клас». У папярэднім годзе такі ж дапаможнік быў выдадзены для IV класа.

На дзях на кафедры педагогікі і псіхалогіі прыйшла новая радасная вестка. Таліскае выдавецтва «Валгус» выпусціла ў перакладзе на эстонскую мову перапрацаваную і дапоўненую кнігу «Этычныя гурткі з вучнямі», выдадзенаю членамі кафедры ў 1975 годзе. Усё гэта сведчыць аб тым, што выпускаемыя кафедрай падручнікі і дапаможнікі карыстаюцца папулярнасцю далёка за межамі нашай рэспублікі.

НА ЗДЫМКУ: кнігі выкладчыкаў кафедры педагогікі і псіхалогіі.

Фота А. Пашкевіча.

ПАЛЁТ САВЕЦКА-ІНДЫЙСКАГА ЭКІПАЖА ЗАВЕРШАН

Паведамленне ТАСС

11 красавіка 1984 года ў 14 гадзін 50 мінут маскоўскага часу пасля завяршэння праграмы сумесных работ на борце навукова-даследчага комплексу «Салют-7» — «Саюз Т-10» — «Саюз Т-11» міжнародны экіпаж у саставе камандзіра карабля Героя Саветаў Саюза лётчыка-касманauta СССР Юрыя Малышава, бортінжынера Героя Саветаў Саюза лётчыка-касманauta СССР Геннадзія Стралава і касманauta-даследчыка, грамадзяніна Рэспублікі Індыі Ракеша Шармы вярнуўся на Зямлю. Работу на станцыі «Салют-7» працягваюць касманauty Леанід Кізім, Уладзімір Салаўёў і Алег Ацкоў.

Самаадчуванне касманautaў Юрыя Малышава, Генадзія Стралава і Ракеша Шармы пасля прыземлення добрае.

За час палёту на борце пілтуемага комплексу «Салют-7» — «Саюз Т-10» — «Саюз Т-11» міжнародным экіпажам поўнасьцю выканана заплаваная навуковая праграма, падрыхтаваная сумесна вучонымі і спецыялістамі Саветаў Саюза і Індыі.

З мэтай даследавання прыродных рэсурсаў Зямлі і вывучэння навакольнага асяроддзя ў рамках праграмы «Тэра» касманauty праводзілі фатаграфаванне тэрыторый Індыі і асобных раёнаў акваторыі Індыйскага акіяна.

Па праграме касмічнага матэрыялазнаўства на тэхналагічнай устаноўцы «Выпарнік» выканан рад эксперыментаў па вывучэнню працэсаў цепла-

маспераносу і магчымасцей атрымання аморфных металічных матэрыялаў у бязважкасці.

Значная частка навуковай праграмы была адведзена медыцынскім даследаваннем. У ходзе выканання эксперыментаў «Баліста», «Вектар», «Оптакінез», «Прафілактыка», «Ега», «Мембрана», «Аптытанне», «Анкета» атрымана новая інфармацыя аб асаблівасцях адаптацыйных арганізма чалавека да ўмоў касмічнага палёту. Вынікі праведзеных работ будуць выкарыстаны для ўдасканалення метадаў і сродаў прафілактыкі неспрыяльнага Уздзеяння бязважкасці, а таксама для вызначэння аптымальнага рэжыму працы і адпачынку касманautaў.

На ўсіх этапах выканання складанай і напружанай праграмы сумесных даследаванняў і эксперыментаў Леанід Кізім, Уладзімір Салаўёў, Алег Ацкоў, Юрыя Малышаў, Генадзія Стралава і Ракеша Шарма працавалі з поўным узаемамаруменнем і праявілі высокае прафесійнальнае майстэрства.

Паспяхова завершаны касмічны палёт з'явіўся новым укладам у далейшае развіццё савецка-індыйскіх дружэлюбных адносін, яшчэ раз падэманстравалі, што асаўенне касмічнай прасторы Саветам Саюзам у рамках нацыянальнай праграмы і ў садружнасці з іншымі дзяржавамі праводзіцца ў мірных мэтах на карысць усяго чалавецтва.

У ПАРТКОМЕ

На чарговым пасяджэнні партыйнага камітэта ўніверсітэта, якое адбылося 11 красавіка, абмеркавана пытанне «Аб ходзе выканання пастанова партыйных сходаў эканамічнага і фізічнага факультэтаў па матэрыялах чэрвеньскага (1983 г.) Пленума ЦК КПСС». З паведамленнямі выступілі сакратар партбюро

ДА ДНЯ САВЕЦКАЙ НАВУКІ

АРЫЕНЦІР — НА НОВЫЯ ДАСЯГНЕННІ

Карэспандэнт нашай шматтыражнай газеты сустраўся з прафесарам У. Д. Арэшчанкам і дацэнтам А. М. Сердзюковым, лаўрэатамі ўніверсітэцкіх навуковых чытанняў, і папрасіў расказаць аб тым, з якімі вынікамі ўзначальваемыя імі калектывы сустракаюць Дзень савецкай навукі.

У. Д. АРЭШЧАНКА, дацэн эканамічнага факультэта, загадчык кафедры эканомікі працы, прафесар, лаўрэат універсітэцкіх навуковых чытанняў 1980 года:

— Дзень савецкай навукі наш калектыв сустракае ў цэлым з добрымі вынікамі. У сацыялістычным спарборніцтве за мінулы год па навукова-даследчай рабоце сярод гуманітарных кафедр кафедры эканомікі працы ўпэўнена заняла першае месца, а эканамічны факультэт — трэцяе. У бягучым годзе імкнемся замацаваць дасягнутыя поспехі і зрабіць прыкметны крок наперад. На факультэце цяпер працягваюцца работы па распрацоўцы 7 дзяржбюджэтных і 6 гаспадарковых, тэм, у тым ліку па кафедры эканомікі працы адпаведна 5 і 3. Адна з дзяржбюджэтных тэм па праблемах вышэйшай школы ўваходзіць у лік важнейшых і каардынуецца Мініўмам СССР.

Летась калектывам факультэта выкананы аб'ём гаспадарковых даследаванняў на 137 тыс. рублёў. Палавіна яго прыпадае на долю кафедры эканомікі працы. Нельга не назваць і яшчэ адну лічбу. Кожны патрачаны рубель на навуку пасля ўкаранення навуковых распрацовак у народную гаспадарку даў 2,4 руб. аддачы.

Выкладчыкі і навуковыя супрацоўнікі факультэта мэтанакіравана працуюць у напрамку ўдасканальвання брыгадных форм арганізацыі працы. У прыватнасці, ўкараненне нашых рэкамендацый на заводзе пускарных рухавікоў забяспечыла 104,5 тыс. руб. эканамічнага эфекту. Пэўная аддача ад іх атрымана і ў швейным вытворчым аб'яднанні «Камітэр».

Свой уклад унесем і ў ажыццэўленне Харчовай праграмы СССР. Сёлета калектыву кафедры галіновых эканомік (в. а. загадчыка дацэнт А. В. Навараў) прыступіў да распрацоўкі гаспадарковай тэмы «Удасканаленне эканамічных узаемаадносін і выраўнаванне ўмоў гаспадарання ў сістэме раённага аграрна-гаспадарчага комплексу» для Гомельскага раёна.

У гісторыі факультэта 1984 год будзе адметны і яшчэ адной падзеяй. Кафедрай уліку і статыстыкі (загадчык дацэнт А. У. Жук) вядзецца пад кіраўніцтвам прафесара В. Е. Цішчанкі арганізацыйная работа па адкрыццю сумесна з Міністэрствам нафтавай прамысловасці СССР і Міністэрствам геалогіі СССР першай на эканомфаку галіновай лабараторыі, якая будзе займацца пытаннямі эканомікі прыродных рэсурсаў.

А. М. СЕРДЗЮКОВ, загадчык кафедры опыты, дацэнт, лаўрэат універсітэцкіх навуковых чытанняў 1981 года:

— Перш за ўсё хочацца сказаць аб росце навуковага патэнцыялу нашай кафедры. Пры ёй працуе аспірантура, якой кіруе рэктар універсітэта акадэмік АН БССР Б. В. Бокуць. У бягучай пяцігодцы кандыдацкія дысертацыі паспяхова абаранілі 6 яе выпускнікоў. Сёлета прадстаіць абараняць дысертацыі яе былому выпускніку У. А. Пенязю, аспірантам Г. Ю. Вадановіч і І. В. Семчанку, які павінен абараніцца датэрмінова.

Рост навуковай кваліфікацыі выкладчыкаў кафедры дазволіў на больш высокім узроўні весці вучэбна-выхаваўчы працэс, удасканальваць спецыялізацыю студэнтаў у галіне опыты.

Калектыву нашай кафедры імкнецца быць на перадавых рубяжах у выкананні гаспадарковых і дзяржбюджэтных даследаванняў. Сур'ёзна распрацоўка, якая дазваляе бескантактным аўтаматычным спосабам вызначаць якасць паверхні апрапоўні вырабаў электроннай прамысловасці, выканана пад кіраўніцтвам старшага навуковага супрацоўніка М. І. Аляшкевіча. Эканамічны эфект ад яе дасягнуў ужо прыкладна 700 тыс. рублёў. Адначасова з выкананнем значнага аб'ёму даследчых работ Мікалай Іванавіч завяршыў напісанне кандыдацкай дысертацыі.

Заўсёды ў творчых пошуках старшы навуковы супрацоўнік А. Ц. Малашчанка. Узначальваемая ім група спецыялістаў распрацавала метады лазернай

апрацоўкі матэрыялаў, якія знаходзяць прымяненне ў прэцызійнай вытворчасці.

Мы імкнемся паставіць магнусаць лазернага промяня на службу аховы здароўя. У апошнія гады падтрымліваем творчы сувязі з двума аддзяленнямі абласной бальніцы. На аснове нашага інжынернага рашэння тут прымяняюцца лазеры для лячэння хвароб скуры і зроку.

Летась членамі нашай кафедры выканана навукова-даследчых работ па гаспадарчых дагаворах на 167 тыс. руб. Эканамічны эфект ад укаранення навуковых распрацовак склаў 350 тыс. руб. Сёлета працягваем работу па выкананню дзвюх гаспадарковых і адной дзяржбюджэтнай тэмы. Апошняя з іх кіруе Б. В. Бокуць. Яна прадугледжвае тэарэтычныя і эксперыментальныя даследаванні фізічных уласцівасцей алтычных асяроддзяў. Тэма скардынавана з работамі вучоных-оптыкаў АН БССР. Неабходна адзначыць, што мы падключылі да яе выканання супрацоўнікаў кафедры тэарэтычнай фізікі Мазырскага дзяржаўнага педінстытута імя Н. К. Крупскай. У мінулым годзе разам з імі ўдзельнічалі ў выяздзінай сесіі АН БССР, на якой разглядаліся і некаторыя вынікі распрацоўваемай нам дзяржбюджэтнай тэмы. Ім дадзена высокая ацэнка.

Супрацоўнікамі нашай кафедры за мінулы год быў апублікаваны 21 навуковы артыкул, у тым ліку 12 — у сажных выданнях.

Кафедра пашырае і ўмацоўвае навуковыя сувязі з вытворчасцю. Цяпер мы супрацоўнічаем з калектывам дзевяці прадпрыемстваў Гомеля, вобласці і іншых гарадоў краіны. На адным з гэтых прадпрыемстваў ствараецца навукова-вытворчая лабараторыя. У рамках заключанага дагавору будзем ажыццяўляць для яго падрыхтоўку і перападрыхтоўку кадраў, узаемную іх атэстацыю, праводзіць навуковыя даследаванні прыкладнога характару.

Кожны супрацоўнік кафедры займаецца навуковымі распрацоўкамі ў цікавай яе галіне фізікі. Так, кандыдат фізіка-матэматычных навук С. С. Піргель вядзе сур'ёзную работу па вывучэнню магнітных улас-

цівасцей алтычных крышталюў. Важнымі даследаваннямі захаплены і іншы члены калектыву. Глыбокае дапытлівасць і прагненне ў таямніцы нязвяданага, як правіла, прыносяць добры плён. Сведчаннем таму — ганаровы званні лаўрэатаў універсітэцкіх навуковых чытанняў, якія ўжо сталі традыцыйнымі і прысвячаюцца дадзенай навуцы і чарговай гадавіне з дня нараджэння У. І.

Леніна. у 1982 годзе лаўрэатам быў С. С. Піргель, летась — А. Ц. Малашчанка, сёлета кандадэнтам на атрыманне звання лаўрэата вылучаны М. І. Аляшкевіч.

Плённа працуе і наша моладзь. На атрыманне прэміі Ленінскага камсамола Гомельскага ўніверсітэта вылучаны кандыдаты работ вылучаны кандыдатамі Г. С. Міцюрчыч і В. М. Мышкавец.

ЛЕНІНСКІЯ СТЫПЕНДЫЯТЫ — ГОРДАСЦЬ УНІВЕРСІТЭТА

Прыемна ўзяць у рукі і пагартаць заліковую кніжку студэнткі гр. ЭТ-33 эканамічнага факультэта Ірыны Даманцэвіч. Усе экзамены камсамолка здала толькі на «выдатна». Здавалася ёй, вучобе яна аддае амаль увесь час і на грамадскія даручэнні яго не хапае. Аднак гэта не так. На факультэце ведаюць Ірыну і як актыўную. Яна — член камітэта камсамола факультэта, адказвае за дзейнасць Клуба інтэлектуальнай дружбы. Цяпер пад яе кіраўніцтвам арганізуюцца выстаўка палітычнага плаката «Не вайна!». Выстаўка павіна адрывацца 20 красавіка.

Аднакурснікі ведаюць Ірыну і як дапытліва студэнтку, якая з вялікім жадаемнем займаецца навукова-даследчай работай, рэгулярна выступае на навуковых канферэнцыях, а ў сваёй групе — з палітфармацыямі.

Выдатна вучыць не цураецца і фізічнай працы. Ужо двойчы яна была ў студэцкіх атрадах. Наперадзе для яе — новы працоўны семестр.

Імяна на такіх як Ірына Даманцэвіч трэба трымаць раўнянел

Фота С. КОВАЛЯ.

НДРС НА БЫЛАГІЧНЫМ ФАКУЛЬТЭЦЕ

Навукова-даследчая работа з'яўляецца адным з важных этапам у падрыхтоўцы спецыялістаў-біялагаў. Яе вынікі абагульняюцца на навуковых канферэнцыях. 18 студэнтаў ўдзельнічалі ў XII канферэнцыі прафесарска-выкладчыцкага саставу. 59 студэнтаў прадставілі 49 дакладаў на XIII студэцкую навуковую канферэнцыю, якая адбылася на біялагічным факультэце 4—5 красавіка. На канферэнцыі працавалі секцыі саалогіі і аховы прыроды, батанікі і фізіялогіі раслін, фізіялогіі чалавека і жывёлін, хіміі. На традыцыйным конкурсе ганаровымі граматамі і падарункамі былі адзначаны дакладчы студэнтаў І. Варгэй, Г. Барскіх, Ю. Казулька, Т. Суло, В. Кульба. Асобна быў адзначаны даклад нашага гасця — студэнта V курса біялага-хімічнага факультэта Вішэбскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута імя С. М. Кірава, які ўдзельнічаў у рабоце секцыі саалогіі і аховы прыроды.

Актыўны ўдзел у канферэнцыі прынялі студэнты малодшых курсаў. 19 першакурснікаў і 4 другаккурснікі прадставілі 17 дакладаў на секцыю хіміі, якая прысвячалася 150-годдзю з дня нараджэння Д. І. Мендэляева.

Адбылася традыцыйная выстаўка навукова-тэхнічных работ мастацка-прыкладных работ

студэнтаў біяфака, якая заўсёды стварае асаблівую святочнасць дням работы канферэнцыі. На выстаўку студэнты прадставілі 91 экспанат, якія атрымалі высокую ацэнку. На выстаўцы экспанаваліся ўмела

выкананыя калекцыі насякомых, чучалы жывёлін, вільготнасць дням работы канферэнцыі. На выстаўку студэнты прадставілі 91 экспанат, якія атрымалі высокую ацэнку. На выстаўцы экспанаваліся ўмела

сярод экспанатаў заалагічнага музея біяфака. Асаблівую ўвагу прыцягнулі экспанаты «Шчупак» «Галава казулі», «Грутан» і інш., выкананыя студэнтамі 4-га курса І. Балодняй, а таксама серыя работ студэнткі

1 курса В. Падугава. Шмат за служавых пахвал атрымаў студэнт II курса А. Бондарэў, які прадставіў калекцыю мінералаў. Экспанаты мастацкай творчасці ўключылі малюнкi, чачанкі, разьбы па дрэву, рудадзелле. Кожны экспанат адзначан мастацкім густам і высокай якасцю выканання. Асабліва хацелася б адзначыць серыі малюнкаў студэнткі малодшых курсаў А. Брусняцкай і С. Скрыпчанька, якія выкананы ў рамантычным стылі і адрозніваюцца асаблівай выразнасцю. Таму «Кніга водгукаў» стракаціца словамі: «захоплены», «залацья рукі», «малайцы!». Выстаўка паказала як важна выявіць і развіваць здольнасці студэнтаў, наколькі гэта карысна ў іх будучай навуковай і педагагічнай дзейнасці.

Трэба адзначыць чоткую і апэратыўную работу аргкамітэта канферэнцыі і выстаўкі, якую ўзначаліў студэнт IV курса ленынскі стыпендыят С. Рыдны і ўвесь студэцкі састав Савета НДРС. І пажадаць усім іх удзельнікам далейшых творчых поспехаў.

Р. МАРКЕЛАВА, адказная за НДРС біяфака, кандыдат біялагічных навук. Т. ЧУДНОУСКАЯ, сакратар Савета НДРС, студэнтка III курса.

НА ЗДЫМКУ: удзельнікі канферэнцыі і студэнты універсітэта з вялікай цікавасцю знаёміліся з выстаўкай навукова-тэхнічных і мастацка-прыкладных работ выхаванцаў біяфака.

Фота А. Прадакіна.

У літаратурным клубе «Градэнт»

СУСТРЭЧА Ё СВЕЦЕ ЦІКАВАГА

Ужо традыцыйнымі сталі на матэматычным факультэце сустрэчы ў свеце паэзіі. Сваеасаблівым паэтычным цэнтрам з'яўляецца літаратурны клуб «Градэнт», які працуе пры народным універсітэце маральна-эстэтычнага выхавання.

Нядаўна адбылося новае адкрыццё ў свеце паэзіі для многіх матэматыкаў. Клуб «Градэнт» з дапамогай супрацоўнікаў кафедры матэматычнага аналізу і бібліятэкі ГДУ правёў на факультэце тыдзень творчасці выдатнага савецкага паэта Мікалая Рубцова.

На спецыяльным пасяджэнні клуба была зацверджана праграма тыдня, праслуханы і абмеркаваны матэрыял гутаркі, з якім студэнты выступілі ў групах. А. Завяртайла, Н. Джыеова і іншыя члены клуба з захапленнем чыталі вершы М. Рубцова, якія палюбіліся ім.

З творчасцю М. Рубцова пазнаёміла студэнтаў з густам афармленай вітрына. Малюнка студэнткі А. Завяртайла трапіла і вобразна перадала істоту, духоўны воблік паэзіі Рубцова.

Заклучным акордам прагучала літаратурна-

музычная кампазіцыя «Ціхая мая Радзіма» аб творчасці М. Рубцова, якую выканаў артыст Гомельскага драматычнага тэатра А. Вычкоў. Перад студэнтамі ў песнях прадстаў Рубцоў — грамадзянін з яго ўсеадамнай любоўю да Радзімы. Словы паэта даходзілі да глыбіні сэрца, хвалявалі. Гэта было не проста выступленне аднаго актёра. Быў дыялог актёра і гледача. Прысутных хвалявалі і асоба аўтара, і яго філасофскае светаадчуванне, і адносіны выканаўцы да сучаснай паэзіі.

У арганізацыі і правядзенні тыдня актыўны ўдзел прынялі супрацоўнікі кафедры матэматычнага аналізу Г. Міцкевіч, Я. Аксёцк, бібліятэкар Н. Капшаў.

Мы дзякуем ім за новае адкрыццё. Чакаем новых сустрэч у свеце паэзіі. Ёны нам вельмі патрэбны, бо дапамагаюць многаме зразумець у жыцці разабрацца ў саміх сабе.

**А. РУДЗІКОВА,
Н. ІВАНЧЫКАВА,
студэнткі гр М-22.**

ПАЭТ ВЫСОКАГА ДАРАВАННЯ

Паэзія М. Рубцова напоўнена глыбокай, шырокай любоўю да Радзімы. Усю непатрачаную плашчотнасць сыноўскай любові аддаў ён Расіі.

**Привет, Россия, —
родина моя!
Сильнее бурь, сильнее
всякой воли
Любовь к твоим овинам
у живных,
Любовь к тебе,**

наба в лазурном поле.
Лёс не быў ласкавым да Рубцова. Шацкігавым хлопчыкам ён сустрэў ваіну, якая зрабіла яго сіратой, наклапа цяжка адбітак на ўсё жыццё. Дзяцінства і маленства правёў Рубцоў у дзіцячым доме сяла Нікольскае Валдагскай вобласці. Дзеці-сіраты былі акружаны дабрайтой вясковых жыгараў, і слова «сірата» гучала для дзецімаўшаў «неяк незнаёма». Людзі вёскі, якія «не крыжыюць дзеся крыжы», без стогну і нараканняў здыюны вынесці любіць цяжкасці, і а з а ў с ё д ы застался для Рубцова меркай высокай маральнасці. У Нікольскім у яго былі сапраўдныя сябры. Паўночная прырода, раматныча пераламляльная ў яго паэтычным уяўленні, выклікала самыя высокія імкненні.

У 14 гадоў Рубцоў пакінуў «да слёз любімыя мясіцыны», перапоўнены веры ў высокую ідэалы:

**Лети, мой отчаянный
парус!
Не знаю, насколько
смогу,
Чтоб даже тяжёлая
старость
Меня не согнула
в дугу!**

Але жыццё далёка ад ідэалізацыі. Ён паспрабаваў дабіцца спаўнення даўняй думкі — стаць маракам. Але «мараходан» не прыняла юнага рамантыка — не хапіла гадоў.

Пачалося доўгае бадзянае жыццё М. Рубцова. Паэтычная вольная душа не давала спакою. Яна накіроўвала паэта ў шлях, патрабавала абагацэння ад сустрэч з роднай прыродай, з людзьмі. Падарожнічаючы па Расіі, Рубцоў імкнуўся зразумець сэнс быцця, раскрыць глыбіню народнага жыцця.

У дарозе нарадзілася сапраўды рубцоўскае ад-

чуванне сувязі чалавека з «вечнасцю». Імгненныя воблікі, ліпенскія дзенькі «в негленной синенькой рубашке», узвышала душу:

**Здесь каждый славен —
мертвый и живой!
И оттого, в любви
своей не каюсь,
Душа, как лист, звенит
перекликаясь
Со всей звенящей
солнечной листвою.
Перекликаюсь с теми,
кто прошёл,
Перекликаюсь с теми,
кто пройдёт.**

Рух быў неабходны паэту як вылучэнне, як супакаенне. І ўсё сваё жыццё Рубцоў прагнуў так:

**Как будто ветер гнал
меня по ней,
По всей земле —
по селам и столицам!
И сильный был, но
ветер был сильнее,
И я нигде не мог
остановиться!**

Кароткімі былі прыпынкі ў жыцці паэта. За чатыры гады службы ў арміі родным домам стаў для яго карабель. Тут ён упершыню надрукаваў свае вершы. Яго першымі чытачамі і знатакамі былі матросы. Таму раннія рубцоўскія вершы — некалькі эстрадных, з эфектнай іроніяй над самім сабой. Але шырыя, без фальшы.

Пасля арміі — зноў пошук. Працаваў казначарам, шліхтавальшчыкам у Ленінградзе. Займаўся ў літаб'яднанні, рыхтаваўся ў інстытут, для чаго прыйшлося здаць экзамены экстрэнна за дзесяцігодку.

У 1962 годзе здавалася ўсё вызначылася ў жыцці Рубцоў — студэнт літаратуранага інстытута. У яго пасля і курса кіраўнік семінара адзначаў, што «Рубцоў — мастак па арганізацыі яго натур, паэт па — прызынанню».

Прыродны дар паэта цяпер шліфаваўся пад уплывам класікі, якую ён упарта вывучаў. Ясенія, Блок, Цютаў. Ён адчуваў, што сугучы з ім. І ўсё-такі не паўтараў іх, а нёс у паэзію сваё, рубцоўскае, успрыманне свету, свой стыль.

**Чтоб книгу Тютчева
и Фета,
Продолжить книгу
Рубцова!...**

Але не адразу загараўся «зорка жыцця» Руб-

цова. Ён уступіў у літаратуру, калі яшчэ не сцерлася з памяці паэзія «паэтычных поз і маніфестаў». Асабістыя, шырыя, душэўныя вершы Рубцова не ўспрымаюцца паэтамі «паказнага аптымізму». Ён балюча рагуе на крытыку, на ацэнку яго творчасці як «дзікай лрыкі».

Цяжар душэўнага знаходжання ўзмацняе атмасфера вялікага горада. Таму яму здаецца «у бязмодным двары», «пры жоўтым святле» фігура Дастаўскага. Тут у горадзе, вялікім і халодным, безвыхадным здаецца яму чалавечая гора:

**Человек не рыдал,
не метался,
В это утро
утраты,
Лишь ограду встретишь
попытался,
Ухватившись за колья
ограды...**

Нельга сказаць, што Рубцоў быў зусім адзіночым у Маскве. Ён сябраваў з паэтамі Вл. Сокалавым, С. Куняевым, В. Перадзевым. Але зносінам з сябрамі мяжае яго неўраўнаважаны характар. Па ўспамінах В. Цюжынова, «ён мог быць стойкім і мужным, то мог апусціць рукі з-за няўдачы».

Часта, на доўга знікае Рубцоў са студэнцкіх аўдыторый. Ён едзе ў далёкае Нікольскае, каб разабрацца ў самім сабе, паспрабаваць адказаць на мучыўшыя яго пытанні. Але ўсё роўна яму «загосці не хапала». З неспакоем грамадзяніна сваёй Радзімы сочыць ён за тым, як знікаюць сёлы, гіне незворотна штосці дарагое ў сяле:

**Ах, город село
таранит!
Ах, что-то пойдёт
на слом!**

Меня все терзают грани
Меж городом и селом...
Тут у «закінутым краі» Рубцоў спрабаваў разгадаць таіны «грознага і прыгожага свету». У адзіноце, у змроку паэт адчувае сваю роднасць з прыродай. Ён бачыў, чуў тое, што не пачуць звычайнаму чалавеку.

**И пенья нет,
но ясно слышу я
Незримых певчих
пенья хорвое.
Поэт не назрау за пры-
родой, ён жыў разам з ёю**

як яе кроўнае дзіця. Штосці «пакучае, смяротнае» адчуваеш у яго сувязі з ветрам:

**Спасибо, ветер!
Твой слышу стон.
Как облегчает, как
мучит он!
Спасибо, ветер!
Я слышу, слышу!
Я сам покинул родную
крышу.**

Глыбокай ноччу накіроўваў ён свой позірк у Сусвет, спрабуючы зразумець яго як «загадку светаварэння». Цяжка разабрацца ў гэтай паэдзі, і ў паэта з'явіліся радкі:

**Я чую, как поэт,
Бесслен как философ.
Не дапогм разабрацца ў мучаўшых паэта пытаннях і літністывт. Рубцоў перавёўся на завоначнае аддзяленне. Галоўным яго настаўнікам заставалася жыццё.**

Прайшлі гады. Лірыка Рубцова стала сталяй. Крытыкі прадказвалі, што 70-я гады ў паэзіі пройдуць пад зоркай Рубцова. Ужо ўбачылі свет яго лірычныя зборнікі: «Лірыка», «Зорка паўднё», «Душа захоўвае», «Сосен шум». У Рубцова з'явілася пастаяннае месца жытварства. Ён пасяліўся ў Волагда. Палюбіў гэты гарадок, палюбіў гарадскую прыроду.

**Снег летит на храм
Софин.
На детей, а их
не счастье.
Снег летит по всей
России,
Словно радостная весть.
Снег летит — гляди
и слушай!
Так вот, просто
и хитро,
Жизнь порой врачует
душу...
Ну и ладно! И добро.
Поэт быў поўны творччых планаў. Аднак трагічная смерць перарвала яго жыццё. 19 студзеня 1971 года М. Рубцова не стала.**

Паэзія М. Рубцова становіцца савецкай класікай. Яго вершы, простыя па форме, глыбока пранізаныя стыхійна святла, «облегчаю душу», «рождаюць прекрасную мысль».

Вершы Рубцова славаць родны край, Клічуч берагчы Радзіму.
**Россия, Русь! Храни
себя, храни!
Н. КАПШАЙ,
загадчыца сектара
ідэйна-выхаваўчай
работы бібліятэкі
ГДУ.**

За культуру роднай мовы

Пры кафедры беларускай мовы пяты год дзейнічае гурток па культуры маўлення. Яго члены — студэнты спецыяльнасці беларуская і руская мова і літаратура. Кіруе гуртком дацэнт кафедры А. А. Станкевіч.

Тэматыка гуртка звязана з пасобнымі тэарэтычнымі і практычнымі пытаннямі культуры маўлення. Удзельнікі гуртка рыхтуюць па выбраных тэмах паведамленні, даклады, пішучыя рэфераты, выступаюць на ўнутрыуніверсітэцкіх і рэспубліканскіх навуковых студэнцкіх канферэнцыях.

Сёння мы адкрываем новую рубрыку «За культуру роднай мовы», пад якой будзем змяшчаць матэрыялы членаў гуртка.

ЭКАНОМІЯ І ПРАЗМЕРНАСЦЬ У МОВЕ

Культура маўлення — складанае і шматаспектнае паняцце. У аснове яе — уяўленне ў свядомасці людзей аб нейкім «моўным ідэале», узоры, у адпаведнасці з якім павінна будавацца дасканаласць, правільнасць і прыгожае маўленне. Правільнасць — галоўная камунікатывная якасць маўлення. Яна стварае паўна адпаведнасцю структуры маўлення нормам літаратурнай мовы. Правільным называюцца маўленне, структура якога адпавядае літаратурнамоўным нормам, пазбаўлена маўленчых памылак і недакладнасцей. Маўленчыя памылкі падзяляюцца, перш за ўсё, на стылістычныя і нестылістычныя. Да першых адносяцца выпадкі парушэння адзіства стылю, неадпаведнасці ўжываных форм, слоў, канструкцый выбранай стылістычнай манеры выказвання і задачам гэтай сферы камунікацыі. Нестылістычнымі недахопамі будуць выпадкі парушэння словаўтваральных, фразеалагічных, марфалагічных, сінтаксічных і лексічных норм літаратурнай мовы.

Тыповымі выпадкамі парушэння сінтаксічных норм з'яўляюцца ўжыванне плеаназмаў, таўталагічных слоў і выразаў, неапраўданых паўтараў, якія ствараюць моўную празмернасць, перахлэдаюць дзеянню закона моўнай эканоміі.

Таўталагія (неапраўданае спалучэнне аднакарэнных слоў) і плеаназмы (словы і выразы, якія паўтараюць сэнс іншых слоў) — дубліраванне сэнсавых кампанентаў выказвання, свайго роду «інфармацыйная празмернасць», не апраўданая умовамі маўлення. Яны сустракаюцца як у вусным маўленні, так і ў пісьмовым варыянце і асабліва ў школьнай мове. Найбольш распаўсюджаным з'яўляюцца плеанастычныя падпарадкавальныя і злучальныя канструкцыі. Плеанастычныя падпарадкавальныя канструкцыі лёгка вызначыць, супаставіўшы значэнне галоўнага і даданага члена сказа, якія дубліруюць адзін аднаго: «Якуб Колас — наш беларускі зямляк. Набор на курсы праводзіцца ў верасні месяцы. У шпіталі ранены ўспамінаў аб сваёй роднай сям'і». Плеанастычныя злучальныя канструкцыі абумоўлены ўжываннем сінонімаў у ролі аднародных членаў сказа: «Яго прыезд у родны мясціны быў раптоўным і нечаканым. Прамова была доўгай і працяглай. Весела і радасна было на сэрцы ад прыходу вясны. Мірнае неба было ясным і чыстым».

Да плеанастычных словазлучэнняў набліжаецца неапраўданае выкарыстанне аднакарэнных слоў, якое прыводзіць да таўталагіі, тоеслоя: «У Мінску была арганізавана падпольная арганізацыя. За апошнія гады дасягнуты значныя дасягненні ў павышэнні ўраджайнасці. Лінуў густы дождж, заліўшы ўсе дарогі». Ужыванне без патрэбы аднакарэнных слоў утварае сэнсавую празмернасць, звязаную з дубліраваннем семантычных кампанентаў і парушае эстэтычную норму.

Акрамя плеаназмаў і таўталагіі, дзеянню закона моўнай эканоміі перахлэдае неапраўданы паўтор адных і тых жа слоў: Паэма Я. Коласа «Новая зямля» — самая лепшая паэма Я. Коласа. У літаратуры ёсць нешта твораў, прысвечаных людзям, прысвечаных сябе служэнню народа. Гэты нарыс напісаны ў форме ўспамінаў, напісаных не заўсёды ў храналагічным парадку. Зімой у лесе вельмі хараша, як не хоцьца ісці з лесу. На працягу жыцця Аскен Каль не бачыў добрага жыцця. Калі я ішоў па вуліцы, то па вуліцы ішоў полк салдат.

Мы разгледзелі толькі адзінакавыя выпадкі парушэння літаратурна-пісьмовай нормы, звязаныя з паняццямі эканоміі і празмернасці ў мове.

«Мова савецкага народа, яе вялікі народны скарб, які сродак выхавання савецкіх людзей у духу камунізму, патрабуе пашаны і ўважлівага абыходжання». (К Крапіва). Высокая культура маўлення — элемент агульнай культуры чалавека — патрабуе правільна і дакладна, сцісла і лаканічна перадаваць свае думкі сродкамі мовы.

**А. ЕЛІСЕНКА,
студэнтка гр. БР-31.**

